

УДК 338.341.1(477)
DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2-2.28>

А. О. Науменко

кандидат економічних наук,
докторант навчально-науково-виробничого центру
Національного університету цивільного захисту України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ АГРОПРОМИСЛОВИМ КОМПЛЕКСОМ УКРАЇНИ

Необхідність прискорення науково-технічної діяльності агропромислового комплексу, що забезпечує ефективне ведення агропромислової діяльності, продиктована комплексом соціально-економічних завдань, що стоять перед галуззю, найважливішими з яких є технічне та технологічне переозброєння та модернізація з метою збільшення виробництва та забезпечення продовольчої безпеки країни.

Державне управління агропромисловим комплексом було об'єктом дослідження численних вчених України та закордону.

Зокрема, були розглянуті питання інноваційного розвитку агропромислового комплексу, що спричинило загальний вплив державного управління. Однак механізми державного управління агропромисловим комплексом потребують подальшого дослідження.

Метою статті є розробка та реалізація організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом України.

У статті розроблено та впроваджено організаційно-економічний механізм державного управління агропромисловим комплексом України. Зокрема, доведено переваги формування та впровадження організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом України. Визначено складники організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом України. Запропоновано напрями вдосконалення організації інноваційної діяльності агропромислового комплексу в рамках організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом України. Виділено шляхи інституціональних перетворень науково-технічної сфери агропромислового комплексу України.

Загалом, дане дослідження дозволяє отримати наступні висновки.

1. Доведено такі переваги формування та впровадження організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом України: економічне повернення суспільства на функціонування аграрного науково-технічного потенціалу, а також підвищення ефективності функціонування агропромислового комплексу. промисловий комплекс на основі посилення попиту на сільськогосподарську продукцію та на науково-технічну продукцію.

2. Визначено складники організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом України.

3. Запропоновано напрями вдосконалення організації інноваційної діяльності агропромислового комплексу в рамках організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом України.

4. Виділяються такі шляхи інституціональних перетворень науково-технічної сфери агропромислового комплексу України: формування інноваційної інфраструктури; інтеграція наукових організацій з аграрними та обслуговуючими підприємствами галузі; створення структур малого бізнесу для обслуговування програм регіонального та міжрегіонального інноваційно-технологічного центрів.

Ключові слова: державне управління, агропромисловий комплекс, організаційно-економічний механізм, інноваційна діяльність, інституційні перетворення.

Постановка проблеми. Необхідність прискорення науково-технічної діяль-

ності в агропромисловому комплексі, в основі якого лежать інноваційні процеси і забезпечення ефективного ведення агропромислової діяльності, диктуються

комплексом соціально-економічних завдань, що стоять перед галуззю, найважливішими з яких є техніко-технологічне переозброєння і модернізація з метою збільшення виробництва і забезпечення продовольчої безпеки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Державне управління в агропромисловому комплексі було об'єктом дослідження таких вчених України та зарубіжжя, як О.В. Алейніков [1], О.В. Гончаренко [2], В.В. Готра [3] та ін.

Зокрема, розглядалися питання інноваційного розвитку агропромислового комплексу через загальний вплив державного управління. Однак механізми державного управління агропромисловим комплексом потребують подальшого дослідження.

Мета статті. Метою статті є розробка та впровадження організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом України.

Для досягнення поставленої мети у роботі вирішуються відповідні завдання:

- обґрунтувати переваги формування та впровадження організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом України;

- визначити складники організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом України;

- запропонувати напрями удосконалення організації інноваційної діяльності в агропромисловому комплексі в межах організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом України;

- виокремити шляхи інституційних перетворень науково-технічної сфери агропромислового комплексу України.

Виклад основного матеріалу. На успішне вирішення проблеми ефективного функціонування агропромислового комплексу України має бути спрямоване формування науково обґрунтованого організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом, який стимулюватиме функціонування всієї науково-технічної сфери та розвитку інноваційної діяльності в галузі.

Використання такого механізму повинно забезпечити:

- окупність витрат суспільства на функціонування аграрного науково-технічного потенціалу;

- підвищення ефективності функціонування агропромислового комплексу на основі посилення попиту на сільгосппродукцію та на науково-технічну продукцію [2].

Підвищення сприйнятливості агропромислового комплексу до нововведень виступає однією із головних умов інноваційного розвитку в аграрній сфері, а нововведення своєю чергою вимагають інноваційної пов'язаності науково-технічного прогресу в агропромисловому комплексі та аграрних перетворень. Для цього потрібно:

- відновити великотоварне сільськогосподарське виробництво;

- повніше реалізувати в господарствах різних форм господарювання кооперативні принципи, включаючи спільну діяльність в інноваційній сфері;

- розширити застосування госпрозрахункових принципів у внутрішньогосподарських економічних відносинах, в тому числі враховуючи інноваційну активність підрозділів;

- поглибити агропромислову інтеграцію із забезпеченням економічної рівноправності всіх учасників загальних виробництва, розширити їхні можливості у веденні господарської діяльності.

Для кількісного вираження інноваційного потенціалу сільгоспвиробників і визначення економічної ефективності інноваційної діяльності необхідно ввести звітність по веденню інноваційної діяльності в агропромисловому комплексі [1; 3].

Принципова схема організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом, що дозволить створювати і впроваджувати інновації, являє собою сукупність форм і методів здійснення інноваційної діяльності, що взаємно і узгоджено функціонують і забезпечують вирішення основного завдання щодо забезпечення інноваційного розвитку галузі.

Складниками організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом є

законодавчий, організаційний, економічний та соціально-психологічний.

Зокрема, стосовно сучасних умов першорядне значення має організаційно-економічне забезпечення освоєння інновацій в масовій практиці сільсько-господарського виробництва за рахунок вдосконалення організації інноваційних процесів, а також економічного стимулювання інноваційної діяльності на всіх рівнях управління агропромисловим комплексом. Важливим при цьому є істотне підвищення рівня фінансового, кадрового та матеріально-технічного забезпечення науки.

Подолання технологічного відставання агропромислового комплексу в короткостроковій перспективі можливо тільки на основі прогресивного розвитку аграрної науки та активізації інноваційних процесів в галузі, що зумовлює необхідність вдосконалення системи планування та прогнозування в цій сфері діяльності [2].

Удосконалення організації інноваційної діяльності в агропромисловому комплексі включає в себе:

- розробку і реалізацію науково-технічних програм (комплексні, цільові, спеціальні, галузеві, регіональні та ін.);
- інтеграцію аграрної науки, освіти і виробництва;
- вдосконалення організаційних форм інноваційної діяльності в агропромисловому комплексі;
- підвищення рівня керованості інноваційних процесів;
- розвиток інноваційного менеджменту в агропромисловому комплексі;
- розробку і здійснення програм розвитку інноваційного забезпечення агропромислового комплексу.

Постійний творчий зв'язок дослідників з сільгоспвиробниками дозволить розробити такі плани створення інновацій, які будуть повністю відповідати потребам виробництва. У кожній науковій установі, що веде дослідження за тематикою інноваційної спрямованості, необхідно формувати власну структуру інноваційних процесів, що складається з ряду окремих систем: інформаційної, експертно-методологічної, фінансово-економічної, сертифікації та патентування, розвитку підприємництва та реалізації науково-технічної продукції.

Інституційні перетворення науково-технічної сфери агропромислового комплексу повинні бути спрямовані на:

- формування інноваційної інфраструктури;
- інтеграцію наукових організацій з аграрними і обслуговуючими підприємствами галузі;
- створення структур малого бізнесу для обслуговування програм регіональних та міжрегіональних інноваційно-технологічних центрів.

В Україні з її великою кількістю агрокліматичних зон можуть бути найбільш ефективними механізми державної підтримки науки та інноваційної діяльності, що реалізуються на рівні цих зон, у відповідних регіонах [2; 3].

Тому доцільним є:

- поступова передача повноважень по розвитку прикладної аграрної науки, систем консультаційної та навчальної підтримки інноваційного розвитку галузі від центру до територій;
- усебічне забезпечення створення і розвитку регіональних інформаційно-консультаційних центрів, наділення їх землями і технікою для ведення дослідно-демонстраційної діяльності [1; 2].

Висновки. В результаті проведеного дослідження ми дійшли таких висновків:

1. Обґрунтовано переваги формування та впровадження організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом України: окупність витрат суспільства на функціонування аграрного науково-технічного потенціалу, а також підвищення ефективності функціонування агропромислового комплексу на основі посилення попиту на сільгосппродукцію та на науково-технічну продукцію.

2. Визначено складники організаційно-економічного механізму державного управління агропромисловим комплексом України: законодавчий, організаційний, економічний та соціально-психологічний.

3. Запропоновано напрями удосконалення організації інноваційної діяльності в агропромисловому комплексі в межах організаційно-економічного механізму

державного управління агропромисловим комплексом України: інтеграція аграрної науки, освіти і виробництва; вдосконалення організаційних форм інноваційної діяльності в агропромисловому комплексі; підвищення рівня керованості інноваційних процесів; розвиток інноваційного менеджменту в агропромисловому комплексі та ін.

3. Виокремлено шляхи інституційних перетворень науково-технічної сфери агропромислового комплексу України: формування інноваційної інфраструктури; інтеграція наукових організацій з аграрними і обслуговуючими підприємствами галузі; створення структур малого бізнесу для обслуговування програм регіональних

та міжрегіональних інноваційно-технологічних центрів.

Список використаної літератури:

1. Алейнікова О.В. Зарубіжний досвід державного регулювання розвитку АПК. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 16. С. 131–136.
2. Гончаренко О.В. Інституціональні аспекти реалізації інноваційних пріоритетів розвитку агропромислового виробництва. *Економіка. Управління. Інновації. Серія «Економічні науки»*. 2016. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_1_5.
3. Готра В.В. Інвестиційні передумови формування інноваційного потенціалу АПК. *Сталий розвиток економіки*. 2015. № 2. С. 169–177.

Naumenko A. The organizational and economic mechanism of public administration of agro-industrial complex of Ukraine

The need of acceleration of scientific and technical activity of agro-industrial complex ensuring the effective agro-industrial activity conducting are dictated by a complex of the social and economic tasks facing the industry, the most important of which are technical and technological rearmament and modernization for the purpose of increase in production and ensuring food security of the country.

Public administration of agro-industrial complex was an object of a research of numerous scientists of Ukraine and abroad.

In particular, the questions of innovative development of agro-industrial complex threw the general impact of public administration were considered. However mechanisms of public administration of agro-industrial complex demand a further research.

The purpose of article is development and realization of the organizational and economic mechanism of public administration of agro-industrial complex of Ukraine.

The organizational and economic mechanism of public administration of agro-industrial complex of Ukraine is developed and introduced in the article. In particular, the advantages of formation and introduction of the organizational and economic mechanism of public administration of agro-industrial complex of Ukraine are proved. The components of organizational and economic mechanism of public administration of agro-industrial complex of Ukraine are defined. The directions of improvement of organization of innovative activity of agro-industrial complex within the organizational and economic mechanism of public administration of agro-industrial complex of Ukraine are offered. The ways of institutional transformations of the scientific and technical sphere of agro-industrial complex of Ukraine are allocated.

In general, the given research allows receiving the following conclusions.

1. The following advantages of formation and introduction of the organizational and economic mechanism of public administration of agro-industrial complex of Ukraine are proved: economic return of society on functioning of agrarian scientific and technical potential and also increase in efficiency of functioning of agro-industrial complex on the basis of strengthening of demand on agricultural products and on scientific and technical products.

2. The components of organizational and economic mechanism of public administration of agro-industrial complex of Ukraine are defined.

3. The directions of improvement of organization of innovative activity of agro-industrial complex within the organizational and economic mechanism of public administration of agro-industrial complex of Ukraine are offered.

4. The following ways of institutional transformations of the scientific and technical sphere of agro-industrial complex of Ukraine are allocated: formation of innovative infrastructure; integration of the scientific organizations with the agrarian and serving enterprises of the industry; creation of structures of small business for service of programs of the regional and interregional innovative and technological centres.

Key words: *public administration, agro-industrial complex, organizational and economic mechanism, innovative activity, institutional transformations.*